

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v torek, dne 10. julija 1928. Telefon št. 2552. ŠTEV. 81.

Gospodarstvo Jugoslavije in njegovi odnošaji napram inozemstvu.*

Prvega decembra letos praznuje Jugoslavija prvo desetletnico svojega obstoja. Za tvorbo nove države, za njeno gospodarsko konsolidacijo in orientacijo je doba enega desetletja razmeroma kratka. To velja tembolj za novo državo, ki je stvarjena iz raznih pokrajin, kjer je vladalo pet različnih upravnih sistemov, pokrajin, ki so dotedaj stoletja živele svoje različno kulturno in gospodarsko življenje in ki so bile do konca svetovne vojne iz političnih razlogov držane v strogi prometni in gospodarski izolaciji. To velja posebno za državo s pretežno agrarnim značajem, brez vlemest in z le sporadično razvitimi industrijami kakor je Jugoslavija. K vsemu temu pa je pri Jugoslaviji treba še uvaževati, da je ta proces amalgamiranja, izjednačenja uprave in zakonodaje ovirala splošna ekonomska nestalnost cele poveljne Evrope, zunanji in notranji politični boji države same, v katerih je ona morala vezati največje energije, da obvaruje svojo politično in ekonomsko neodvisnost v kolikor mogoče največji meri pred inozemskimi protektorati. Ustanovno-pravni boji, navidezna konjunktura inflacijske dobe, ki je končala na celi črti z deficitom, stalna napetost političnih odnošajev napram Italiji, Albaniji in Bolgariji so posebno v prvem petletju zelo oteževali ustaleenje jugoslovanskih gospodarskih prilik in izvedbo gospodarskega ujedinenja, ki bi bilo moralo neposredno slediti politični združitvi vseh treh delov jugoslovanskega naroda. Toda kljub vsem neprilikam, ki so se nam pred leti zdele skoro nepremagljive, danes lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da je že v prvem desetletju dober del težkih nalog, ki so čakale novo državo na ekonomskem polju, izvršen. Med aktivna v bilanci prvega desetletja računamo predvsem, da se je po petih letih napornega dela posrečilo leta 1924 likvidirati kronične deficite naše zunanje trgovine in ustvariti aktivno trgovinsko bilanco. Lansko letno bilanco, ki je bila vsled izredne suše in slabe žetve pasivna, je smatrali za izreden prehodni pojav brez globlje važnosti. V drugi vrsti je posvetila Jugoslavija največjo pažnjo obnovi in rekonstrukciji pokvarjene železniške mreže in voznega parka. Od leta 1919 naprej je Jugoslavija obnovila nad 1000 km normalnotirnih, med vojno porušeni in uničeni železnice, izvršila rekonstrukcijo nad 600 kilometrov glavnih prog, dogradila 341 km že pred vojno odnosno med vojno pričetih normalnotirnih in 79 kilometrov ozkotirnih prog ter popolnoma na novo zgradila 176,5 km normalnih in 84 km ozkotirnih železnic. Vsa ta velika dela, izvršena so po večini iz rednih tekočih sredstev državnega proračuna, dasi je za nje potrošeni nad 995 milijonov dinarjev. Tretji aktivum je stabiliziranje dinarske valute, ki spada že od druge polo-

vice leta 1925 naprej med najbolj stalne evropske valute, s čemur je dana trdna podlaga za konsolidacijo prilik v produkciji in trgovini. Končno je važna pridobitev tudi to, da se je v toku preteklega desetletja obnovil skoro ves gospodarski inventar, modernizirala in preuredila so se obstoječa industrijska podjetja in preselila k nam iz inozemstva mnoga nova podjetja, posebno iz tekstilne stroke, medtem ko se nam je vendarle posrečilo obvarovati se od poplave po inozemcih, predno bi se naše gospodarske prilike konsolidirale, kar se nam je zdelo po rapalski pogodbi skoro neizbežno.

Med pasivne točke naše bilance štejemo, da največji del naših obveznosti napram inozemstvu še ni reguliran, da likvidacija odnošajev na podlagi določb mirovnih pogodb z našimi sosedi Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Bolgarijo še ni izvršena ter da z znatnim številom inozemskih držav, ki bi lahko bile za našo izvozno trgovino velikega pomena, nimamo trgovinskih in carinsko-tarifnih pogodb. Predvsem pa je težko breme za naše gospodarstvo, da se je vsled forsiranih javnih del in pretiranega optimizma jugoslovanski državni budžet iz skromnih začetkov 1,5 milijarde dinarjev ali 110 milijonov nemških mark leta 1919, razvil na preko 12 milijard dinarjev leta 1925, torej na osemkratni iznos ali še enkrat toliko, kakor znašajo vse novčaniice v obtoku. Pri vseh dosedanjih naporih se ni moglo doseči nikakega bistvenega zmanjšanja. Težka davčna bremena in tudi za naše razmere pretirana socialna bremena so umrtvila v zadnjih letih vso privatno in javno inicijativo, zavladala je splošna depresija, katero so poplave in slabše letine zadnjih treh let stopnjevale v akutno krizo konzuma. Medtem pa je vedno izrazitejša carinskozaščitna politika srednje-evropskih držav, ki so medtem zacelile rane svetovne vojne, intenzificirale svojo poljedelsko in živinorejsko proizvodnjo do te mere, da jim je skoro vsak dovoz hrane iz vzhodnoevropskih držav postal odvišen, povzročila se krizo našega izvoza in izzvala potrebo preorientacije naše gospodarske politike. V tem težkem položaju se nahaja danes Jugoslavija, ko se ves interes osredotoča na to, da bi se z najetjem večjega inozemskega investicijskega posojila poživljal gospodarski polet države in našel izhod iz sedanje stagnacije.

Bilanca, ki sem jo ravnokar v grobih obrisih podal, nam torej ne daje povoda, da se udajamo naivnemu optimizmu in zavaravamo z iluzijami. Na drugi strani pa tudi nimamo potrebe, da bi gledali s pesimizmom v bodočnost. Uspehi naporov in prizadevanj, trdega dela in bojev v prvem desetletju pod najtežjimi prilikami opravičujejo našo nado, da bo drugo desetletje izpopolnjeno z intenzivnim in bolj sistematičnim delom na konsolidaciji, katere prva faza je v splošnem obrodila zadovoljive rezultate.

(Dalje prihodnjik.)

ČESKOSLOVAŠKO - JUGOSLOVENSKE PREDVOJNE TERJATVE.

Pogajanja o izravnavi predvojnih terjatev med Jugoslavijo in Českoslovaško se bodo, kakor poroča »Prager Presse«, pričela najbrže letošnji jesen, kakor hitro bo carinski dogovor z Ogrsko ratificiran in dokončane tudi druge predpriprave, ki z ozirom na uradniške dopuste predvsem v Jugoslaviji še niso končane.

Uvedba plomb za označbo izvora hmelja. — Vprašanje ustanovitve hmeljarskega sveta.

Stališče slovenskih hmeljarskih krogov napram predlogom ministrstva in vojvodinskih hmeljarjev. — Zanimiva konferenca hmeljarskih trgovcev v Celju.

Na poziv Srežkega gremija trgovcev v Celju se je vršila v soboto v Celjskem domu konferenca interesentov, katere se je udeležilo nad 30 trgovcev s hmeljem. Med ostalimi so bili navzoči: Predsednik sekcije trgovcev s hmeljem, g. Josip Tiršek, dalje Josip Vook, Anton Cvenkel, Maks Cukala, Fran Oset, Josip Plavec, Josip Smertnik, Edvard Kuček, Josip Kostanjšek, Fran Goričan, Albert Cvenk, Jernej Radišek in drugi.

Namen konference je bil, da zavzamejo naši hmeljski trgovci stališče k novim predlogom glede organizacije hmeljske trgovine in produkcije, ki jih je v sporazumu z vojvodinskimi interesi izdelalo ministrstvo za poljedelstvo.

Uvodno poročilo o poteku hmeljske ankete, ki se je vršila v nedeljo, dne 17. junija v Beogradu, je podal g. J. Vook. Dnevni red beogradske ankete je obsegal razpravo o uvedbi kontrolne plombe za hmelj v svrhu boljšega reguliranja trgovine in izvoza hmelja, vodenja točne statistike in zasnovanja močne hmeljarske organizacije. Po poročilu referenta si je ministrstvo zamislilo uvedbo kontrolne plombe tako, da bi si vsak trgovec, ki nakupuje hmelj, nabavil kupnim potom primerno število kontrolnih znamk, ki bi jih ob priliki nakupa in embaliranja hmelja uporabil za označbo izvora blaga. Plombe bi bile po tem načrtu dveh vrst in sicer ene za Vojvodino, druge pa za Slovenijo. Vsaka plomba bi stala 10 Din, ki bi jih morali plačati producenti. Gospod poročevalec je izjavil, da je dobil utis, da je pri določi cen plomb šlo menda tudi za indirektn prispevek k članarini za vojvodinski hmeljarski savez

in da je vsled tega večina udeležencev ankete v pravi presoji situacije zavzela odločno stališče proti uvedbi kontrolnih plomb ne glede na to, da so vsi govorniki na anketi izrazili svoje utemeljene dvome o pravni možnosti in podlagi za uvedbo kontrolne plombe in pobiranja pristojbine za to svrhu brez sprejetja posebnega zakona o provenienčnem označevanju hmelja. Anketa v Beogradu, dne 17. junija torej v tem oziru ni prinesla pozitivnih rezultatov, edin konkreten sklep je bil ta, da naj se osnuje hmeljarski svet kot strokovni posvetovalni organ pri poljedelskem ministrstvu, ki bi bil sestavljen iz dveh tretjin zastopnikov organizacij proizvajalcev hmelja in ene tretjine trgovcev s hmeljem in katerega naloga bi bila, da proučuje vsa vprašanja, ki se tičejo hmeljskih kultur in hmeljske trgovine ter daje o tem ministru za kmetijstvo in vode svoje strokovne nasvete. Ta predlog je bil na anketi soglasno sprejet. Ni se pa dosegel sporazum glede števila članov hmeljarskega sveta in porazdelitve delegatov na posamezne organizacije, kakor tudi glede kritja stroškov za hmeljarski svet. Komunikat o anketi, ki je izšel v časopisju, ni bil točen, ker so o predmetih, ki jih navaja obvestilo kot sklepe, sploh ni sklepalo.

Na podlagi sklepa te ankete je savez vojvodinskih producentov hmelja v Novem Sadu izdelal načrt pravilnika, ki ga je poslal Zbornici za TOI v Ljubljani v izjavo in radi katerega je bilo sklicano 7. julija novo posvetovanje v Celju.

Razpravo k poročilu g. J. Vooka je otvoril zbornični tajnik I. Mohorič, ki je izjavil, da je osnovanje strokovne

Še o maloprodaji soli.

(Dopis iz trgovskih krogov.)

Med brcami, ki jih je dobil v zadnjem finančnem zakonu trgovski stan, je ena najboljčnejših nova ureditve maloprodaje soli, glede katere posamezniki še danes nikakor ne morejo razumeti, zakaj so za maloprodajo potrebna tako ostra določila. Novi pravilnik nalaga prodajalcem soli tako obsežne dolžnosti, da je njegovo striktno izvajanje jako težavno. Za vsaki še tako malenkostni prestopok je zapretna občutna kazen (150 do 900 Din). Ta kazen se naloži prodajalcu med drugim, ako nima na zalogi toliko soli, kolikor znaša polmesečna potrošnja, to je polovico one množine soli, katero je prodal v preteklem mesecu, dalje ako nima na vidnem mestu izobešenega cenovnika soli, ako nima soli spravljene dovolj daleč od predmetov, ki bi utegnili dati soli neprijeten duh ali okus, ako ne vodijo v redu nabavne knjige itd. Poleg tega je za gotove prestopke zapretna še kazen zaplenitve vse zaloge soli. Med te prestopke spadajo: prodaja soli po višji nego določeni ceni, močitev soli ali dodajanje drugih primesi, izprememba oblike in načina vklada in nabava soli iz drugega zakupnega okoliša, ne pa od zakupnika v svojem okolišu ali od monopolnega založišča.

Pravilnik predvideva nadalje, da se prodajalcem soli, ki nimajo soli

spravljene dovolj daleč od predmetov, od katerih bi si mogla sol navzeti neprijetnega duha ali okusa, ali prodajalcem, ki ne bi imeli v redu nabavne knjige, izreče največ dvakrat opomin, v slučaju ponovnega prestopka pa se jim odvzame pravica za maloprodajo.

Maloprodajalci soli so torej na milost in nemilost izročeni organom finančne kontrole, ki bodo ob mesečnih revizijah imeli pravzaprav prosto roko, da spravijo v kazen, kogar bodo hoteli. Pri nas smo navajeni, da se predpisi izvajajo ne samo na papirju, ampak tudi v praksi. Zato pa bi morali biti tudi predpisi tako urejeni, da je njihovo izvajanje mogoče, ne pa, da je trgovec z eno nogo vedno v kazni, ki naj mu odvzame zaslužek večih mesecev.

S tega stališča je eden naših najuglednejših gremijev v pravem spoznavanju položaja stavljal zahtevo, da se predpisi o maloprodaji soli v določenem roku izprememeni in prilagodijo dejanskim razmeram, sicer bo pozval svoje člane, naj ukinejo prodajo soli in prepuste ta nevhvaležen posel monopolski upravi sami.

Ako ostane monopolna uprava gluha za vse želje trgovcev, ki naj ji pomagajo zbrati ogromne dobičke iz prodaje soli, je najenostavnejši odgovor enotna organizacija proti izrazitemu ignoriranju trgovskih interesov v naznačenem smislu.

* Na informativnem potovanju naših znanstvenikov in gospodarjev po Nemčiji je imel tajnik Zbornice TOI g. Ivan Mohorič dne 18. junija t. l. v Nürnbergu pred elito ondodnih gospodarskih krogov predavanje o gospodarstvu Jugoslavije in njegovih odnošajih napram inozemstvu. Predavanje je uspelo najbolje in je našlo odmev v največjih nemških listih, od katerih sta priobčila »Fränkischer Kurier« in »Düsseldorfer Zeitung« skoro dobesedno celo predavanje. Zato priobčujemo predavanje tudi v našem listu. Op. ured.

institucije za proučevanje hmeljarskih zadev načelno nesporno važno in nujno potrebno. V tem oziru vlada popolna enodušnost. Mnenja so deljena le glede izvedbe in konkretiziranja te ideje. Gre tu za vprašanje sedeža, vprašanje sestave in kritja stroškov sveta.

I. Sedež hmeljarskega sveta. Osrednji ali oblastni?

Glede sedeža je treba uvaževati dejstvo, da se je situacija po 1. aprilu t. l. bistveno izpremenila, ker so bile z letošnjim finančnim zakonom vse agende, ki se tičejo kmetijstva, prenešene na oblasti in tudi tozadevni krediti izločeni iz budžeta ministrstva ter predkazani oblastim. Ministrstvo je dalo s tem praktično kompetenco, kakor tudi finančna sredstva za pospeševanje hmeljarstva iz rok in more danes izvrševati svojo nalogo le preko kompetentnih oblastnih odborov. Zato bi tudi hmeljarski svet pri kmetijskem ministrstvu bil navezan le na posredovalno vlogo ministrstva, ker imajo oblasti pravico urediti samostojno taka vprašanja potom oblastnih uredb. V tem položaju izgleda, da je mnogo bolj oportuno, da se osnujejo hmeljarski sveti pri zainteresiranih oblastih, kakor pa pri ministrstvih. Z oblastmi, katerih naloga je pospeševati med drugim tudi hmeljarske kulture, je neposreden stik interesentov mnogo lažji, stroški za seje in potovanja in ostalo delo neprimerno manjši in možnost praktične izvršitve podanih nasvetov mnogo večja, kakor pa pri ministrstvu. V tem primeru bi kazalo tudi osnovati dva hmeljarska sveta in sicer enega za mariborsko oblast, drugega pa za Baško kot glavna interesenta, medtem pa bi imele vse ostale oblasti na področju katerih se goji hmelj, samoumevno svobodne roke, da tudi one osnujejo posebne hmeljarske svete. Naloga ministrstva bi bila le nadzorovati in koordinirati delovanje hmeljarskih svetov, ker bi se v praktičnem delu gotovo pojavile difference, ki so utemeljene že v različnostih krajevnih prilik in naravnih predpogojev za gojenje hmelja.

V sličnem smislu so se izjavili gg. Kukec, Vook, Cvenkelj, Cukala in drugi.

Z izvajanjem tajnika I. Mohoriča so se vsi navzoči zainteresirani strinjali, na kar se je na poziv predsedujočega g. Tirška sklenilo, da se naproša zbornica, da to mišljenje sporoči novosadskemu savezu hmeljskih producentov in poljedelskemu ministrstvu.

II. Sestava hmeljarskega sveta.

O sestavi hmeljarskega sveta se je razvila obširnejša debata. Prvotno je g. Kukec predlagal, da naj bi oblastni hmeljarski svet obsegal samo pet članov in sicer tri producente, enega trgovca s hmeljem in enega zastopnika TOI zbornice. V toku razprave se je na predlog ostalih interesentov sklenilo, da naj bi imel hmeljarski svet 10 članov in sicer šest hmeljarjev, tri trgovce s hmeljem, ki jih imenuje zbornica za TOI v sporazumu s sekcijo trgovcev s hmeljem pri sreskem gremiju trgovcev v Celju in en zastopnik oblasti kot referent. Z ozirom na izkustvo, da so mnogi člani zadržani od udeležitve sej, se je sklenilo predlagati, da se imenujejo tudi namestniki, ki bi se ob primeru zadržanosti pravega člana udeležili sej. Sedež naj bi bil po možnosti v Žalcu kot središču slovenskega hmeljarstva in kot načelo velja, da pripadeta dve tretjini članov hmeljarjem, ena tretjina pa trgovini. Ostala vprašanja, ki se tičejo hmeljarskega sveta in organizacije njegovega dela, naj bi se uredila s poslovníkom, o katerem bo mogoče podrobneje govoriti šele tedaj, ko bodo načelna vprašanja razčiščena.

Konferenca se je nato po temeljitem razmotrivanju vprašanja uvedbe plomba izjavila proti zamišljenemu načinu označevanja izvora blaga, predvsem iz razloga, ker je v sedanji neprecizni obliki vprašanje tako nejasno, nezrelo, da se o njem ne da stvarno razpravljati, posebno ne o jamstvu in kontroli, ki je potrebna, da se iz-

vor dovoljno zaščiti in manipulacije preprečijo. Večina je bila mišljenja, da je treba počakati konkretnega načrta pravilnika.

III. Hmeljarska statistika.

Pri razpravi o statistiki je zbornični tajnik I. Mohorič povdarjal, da obstoja sedanja pogreška pri vodenju statistike v tem, da se je nabiranje statističnih podatkov poverilo občinam, ki nimajo za to svrhu niti zadostnega strokovnega aparata in manipulativnih moči, niti denarnih sredstev, da bi mogle uspešno vršiti statistično službo. Vodenje statistike bi bilo treba poveriti posebnim inteligentnim organom in jih zato primerno nagraditi. Vprašanje hmeljarske organizacije za trgovce ni aktu, ker so oni itak vsi združeni v sekciji hmeljarskih trgovcev pri gremiju, pač pa je jasno, da bi tudi producenti morali imeti obligatorno organizacijo.

IV. Zbornične akcije za napredek hmeljarske trgovine.

Zbornični tajnik I. Mohorič je nato poročal o večjih akcijah, ki jih je zbornica izvedla v prilog hmeljarstva v toku zadnjih štirih mesecev. Zbornica je predvsem povzročila preiskavo v zadevi ekspediranja hmeljskih vzorcev po pošti, ki so se zakasnevali po 3 do 4 dni. Ugotovilo se je, da so poštni organi po nepotrebnem dostavljali vzorce carinarnici, kar je povzročalo velike zakasnitve. Sedaj je ta ovira odpravljena.

Zbornični predlog za vzpostavitev direktnih telefonskih zvez med Žalcem in Žalcem ter Žalcem in Nürnbergom se nahaja v poštnem ministrstvu v proučevanju. Tehničnih ovir ni in zato se pričakuje, da bo zadeva ugodno rešena.

V. Uporabljivost domačega hmelja pri nas.

Tajnik I. Mohorič je nato poročal o anketi, ki jo je izvršila zbornica glede uporabljivosti domačega hmelja v našem pivovarstvu. Izjave pivovarnarjev, ki jih je prejela zbornica, so zelo različne. Nekateri pivovarnarji porabljajo 60% domačega hmelja in mu priznavajo odlično kvaliteto, druge samo 30%. Razlogi, ki jih navajajo proti uporabnosti domačega hmelja, so raznovrstni. G. Mohorič citira razna mišljenja zbornice v tem vprašanju in izjavlja, da bo nabrano gradivo tvorilo podlago za nadaljnjo proučevanje tega vprašanja, ker zadeva s tem še ni zadostno izčrpno obdelana. Obenem obvešča interesente, da se je dogovoril ob priliki poseta in predavanja v Nemčiji z jugoslovanskim konzulom v Nürnbergu g. dr. Zahnom, da se bo izvršila glede našega hmelja tudi anketa v Nemčiji, ki nam bo dala nove podatke za nadaljnjo organizacijo in razvoj domačega hmeljske trgovine. Končno je omenjal še akcijo Zbornice pri mariborskem oblastnem odboru, da se osnuje v Žalcu zavod za analiziranje in bonitiranje hmelja, ki je bila od strani oblastnega odbora z velikim zanimanjem sprejeta, in uspešno akcijo zbornice za znižanje cenika za zavarovanje valute za hmelj.

V imenu interesentov so gg. M. Cukala, A. Cvenkelj in J. Tiršek izrekli zbornici zahvalo za njeno zanimanje za hmeljarstvo, na kar je po poročilu g. Vooka o stanju letošnjih nasadov v Sloveniji in v Vojvodini predsednik ob 11. uri zaključil lepo uspelo konferenco. Vedno rastoče zanimanje trgovcev in producentov in zadovoljivi uspehi, ki so se že dosegli, odpirajo tej važni panogi izgleda na dobro bodočnost.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z AVSTRIJO KONČANA.

Kakor poročajo z Dunaja, so v soboto končali pogajanja za trgovinsko pogodbo med Avstrijo in Jugoslavijo. Kakor se izve, je Avstrija dovolila glede carine na uvoz živine, mesa in poljedelskih pridelkov iz Jugoslavije gotove olajšave. Jugoslavija je morala pa odnehati glede carinskih postavk na uvoz železa, papirja, papirne konfekcije, usnja in usnjenih izdelkov.

OTVORITEV FRANCOSKO - JUGOSLOVANSKE TRGOVSKE ZBORNICE V PARIZU.

6. t. m. so slavno otvorili francosko-jugoslovansko trgovsko zbornico. Svečanosti sta predsedovala francoski minister Marin in jugoslovanski poslanik dr. Miroslav Spalajković. Prisostvovalo je veliko število diplomatov, politikov, veletrgovcev in industrijev. Minister Marin je izrekel zadovoljstvo, da je bila osnovana ta zbornica, ki mora že po svoji nalogi odločilno vplivati na gospodarske zveze obeh narodov. Opozoril je na težkoče med vojno in po vojni. Te so bile sovražna invazija, izgube stotisočev ljudi, sovražna okupacija velikih delov dežel itd. Vse to je dovedlo do velikih gospodarskih težkoč. Francija in Jugoslavija sta nerazdružljivo zvezani s prelito krvjo. Naloga trgovske zbornice je, da se tesneje zveže vezi, ki so že povezane. Govoril je tudi naš poslanik.

* * *

DUNAJ BODOČA CENTRALA ZA TRGOVINO S KAVO.

»Neues Wiener Journal« poroča, da bodo na Dunaju ustanovili pod vodstvom nekega brazilskega komiteja in s kapitalom 210.000 funtov družbo za trgovino s kavo. Ta družba bo imela nalogo organizirati prodajo brazilske kave na kontinentu. Razen nekaterih dunajskih veletrgovcev je pri tej transakciji udeležen tudi Avstrijski kreditni zavod. Dunaj hočejo napraviti za središče trgovine s kavo na kontinentu.

* * *

LETOŠNJA ŽETEV PŠENICE ZA PETDESET ODSOTKOV BOGATEJŠA NEGOTO V ZADNJIH ŠESTIH LETIH.

Poljedelsko ministrstvo še ni dobilo iz vseh pokrajin uradnih poročil o žetevnih uspehih. Vsled tega tudi še niso izdali uradnih podatkov. V kolikor je pa razvidno iz dosedanjih poročil, bo letošnja pšenična žetev za najmanj petdeset odstotkov presejala povprečni rezultat zadnjih šestih let. Povprečno pričakujejo 12 do 18 meterskih stotov na hektar. Iz prvih poročil, ki jih je dobilo poljedelsko ministrstvo, je žetev v Vojvodini, Mačvi in Moravi zelo uspešna. Nekateri kraji so dali po 35 meterskih stotov na hektar. Nekateri cenijo donos žetve celo na 18 do 20 meterskih stotov na hektar, dočim je znašal dosedaj v srednji, celo v boljših letih 10 do 12 meterskih stotov.

* * *

DUNAJSKI TRGOVCI IN NEZGODNO ZAVAROVANJE.

Prostovoljna bolniška blagajna trgovcev na Dunaju in na Nižjem Avstrijskem je imela pred kratkim svoj letošnji občni zbor. Iz poslovnega poročila izhaja, da število vlovov stalno narašča in da presega že 3000. S posebnim zanimanjem je bilo sprejeto poročilo o nezgodnem zavarovanju za člane bolniške blagajne. Prispevek za to zavarovanje naj bi znašal samo neznaten del običajnih premij. Na občnem zboru se je nadalje razpravljalo o obligatornih bolniških blagajnah za trgovce. Po poročilu je pričakovati, da se bo parlamentarnim potom v doglednem času izpremenil občni red v tem smislu, da bo bolniško zavarovanje obvezno za vse trgovce. Člani društva so vzeli poročilo z odobravanjem na znanje, ker smatrajo, da je to ugodna pridobitev in napredek v njihovih prizadevanjih po obligatornem starostnem in invalidnem zavarovanju.

Ljubljanska borza.

Tečaj 9. julija 1928	Povprečje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.9125
Berlin 1 M.	13.5650	13.5950
Bruselj 1 belga	—	7.9341
Budimpešta 1 pengő	—	9.9163
Curij 100 fr.	1094.10	1097.50
Dunaj 1 šilling	8.0003	8.0303
London 1 funt	276.60	277.40
Newyork 1 dolar	56.76	56.96
Pariz 100 fr.	—	223.07
Praga 100 kron	168.16	168.96
Trst 100 lir	297.60	299.60

J. G.:

Ob dvajsetletnici trgovske šole v Ljubljani.

S koncem šolskega leta 1927/28 obhaja trgovska šola v Ljubljani svoj dvajsetletni jubilej. Na predlog dr. Krek-a je bilo v seji bivšega kranjskega deželne zbornice dne 28. marca 1908. soglasno sklenjeno, da se ustanovi v Ljubljani dvorazredna slovenska trgovska šola s pripravljalnim razredom, oz. s specialnimi tečaji. Nujnost razmer je narekovala dr. Kreku njegov predlog, ker je spoznal, da trgovcu ne zadošča le praktična izobrazba, ampak da mu je potrebna tudi teoretična strokovna šola. Že leta 1901. je tedanja Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko v seji dne 12. januarja sklenila ustanoviti višjo trgovsko šolo. Vendar pa je ostalo samo pri sklepu, kar je bilo bržkone tudi prav, ker radi pomanjkanja učnih moči, učnih knjig in drugih učnih pripomočkov ne bi bilo mogoče ustanoviti v Ljubljani višje organiziranega trgovskošolskega zavoda. Od leta 1901. do 1908. je vprašanje, ali naj bi se tak zavod ustanovil ali ne, utihnulo. Leta 1908. pa je dr. Krek prodrl s svojim predlogom, da se ustanovi v Ljubljani slovenska trgovska šola s posebnimi tečaji. Na podlagi tega sklepa je bila organizacija in otvoritev šole poverjena g. Bogumilu Remcu, prvemu ravnatelju trgovske šole. Sredi novembra 1908. se je otvorila Slovenska trgovska šola v Ljubljani kot institucija deželne odbora kranjskega; k vzdrževalnim stroškom so pa prispevali ministrstvo za uk in bogočastje, Trgovska in obrtniška zbornica ter mestni magistrat ljubljanski. Prvo leto je bil otvorjen pripravljalni razred in združni tečaj, s čimer je bil položen temeljni kamen slovenskemu trgovskemu šolstvu. Leta 1909. se je spopolnila šola s I. letnikom in leta 1911. so zapustili šolo prvi absolventi. Šola je bila ustanovljena samo za dečke. V I. letnik so se sprejemali tisti, ki so zadostili ljudskošolski obveznosti in napravili izpit iz slovenščine, nemščine, računstva, geometrije, prirodopisja, zemljepisja in prirodoslovja. Pri izpitu se je zahtevalo toliko znanja, kolikor so si ga učenci pridobili v pripravljalnem razredu. Tisti, ki so dovršili meščansko ali IV. razred srednje šole so bili oproščeni sprejemnega izpita. Kdor je imel manj predizobrazbe in se ni javil k sprejemnemu izpitu ali kdor izpita ni napravil, je vstopil v pripravljalni razred. Ako je učenec dovršil pripravljalni razred z vsaj zadostnim uspehom, je vstopil v prvi letnik.

S šolskim letom 1913/14 se je šola razširila s tem, da se je dotedanjemu deškemu oddelku priključil dekliški oddelk, ki ni imel pripravljalnega razreda. V I. letnik so se sprejemale učenke, ki so dovršile osmi razred osnovne šole ali meščansko šolo ali IV. razred srednje šole.

Ravnatelj g. Bogumil Remec, kakor tudi vsi člani učiteljskega zbora Slovenske trgovske šole so se z največjo poštvalnostjo lotili dela in z velikim trudom orali ledino slovenskega trgovskega šolstva. Ker ni bilo knjig in ker so manjkali tudi drugi učni pripomočki, so učitelji Slovenske trgovske šole pridno prišli za peresa in sestavili skripta, ki so nadomeščala knjige in ki se za nekatere predmete še danes uporabljajo na vseh trgovskošolskih zavodih v Sloveniji. Veliko truda je zahtevalo spisovanje novih učnih pripomočkov, zlasti ker je bilo treba šole ustvarjati slovensko trgovsko terminologijo, vendar je vsakdo rad delal, ker se je zavedal, da koristi s tem gospodarski izobrazbi in vzgoji svojega naroda. Trudapolno delo ni ostalo brez uspeha. Kakor so sicer mnogokateri z nezaupanjem gledali na novoustanovljeni zavod, tako so tudi ravno isti kmalu izpremenili svoje mišljenje, ko so prvi absolventi odhajali iz šole in vstopili v praktično delo. »Absolventi so zrcalo strokovne šole,« tako se je glasila in se še vedno glasi deviza trgovske šole. Zato se polaga ves čas obstoja zavoda največja pažnja na to, da prihajajo v prakso res dobro usposobljeni absol-

venti. Ta namera je vedno dobro uspela. Kjerkoli so vstopili absolventi Slovenske trgovske šole v službo, povsod so izvrševali svoja dela v popolno zadovoljnost delodajalcev, ki se zelo pohvalno izražajo o njihovi uporabnosti. Šola je hitro in čim dalje bolj pridobivala na renomeju, ker absolventi naslednjih let niso zaostajali za onimi prejšnjih let, in danes uživa Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani najboljši sloves. Po preobratu je namreč Slovenska trgovska šola prešla z dnem 1. junija 1920. leta v državno upravo pod naslovom Državna dvorazredna trgovska šola, ki torej ni nič drugega kot avtomatično nadaljevanje Slovenske trgovske šole, vsled česar so absolventi (n) Slovenske trgovske šole isto kot absolventi (n) Državne dvorazredne trgovske šole. Na oboje je zavod ob svoji dvajsetletnici ponosen, ker so vsi dobro izkazali. Ko je državna uprava prevzela šolo, se je organizacija šole v toliko izpremenila, da je odpadel pripravljalni razred in da se sprejemajo sedaj v I. letnik deškega kakor tudi dekleškega oddelka tisti (e), ki so dovršili (le) IV. razred srednje ali meščanske šole z zaključnim izpitom.

Od začetka šole pa do konca šolskega leta 1927/28 je absolviralo trgovsko šolo in prejelo odhodna izpričevala 445 učencev in 566 učenk, ki so sedaj na različnih položajih: samostojni trgovci in industriji, vodilni (e) in podrejeni (ne) uradniki (ce) pri trgovskih, bančnih, industrijskih, zavarovalnih in zadružnih podjetjih, administrativni častniki, geometri, poštni, železniški in carinski uradniki (ce), uradnice v državnih, občinskih in privatnih pisarnah. Mnogo absolventin je pa poročenih in imajo opravka samo s knjigovodstvom hišnega gospodinjstva.

Zadružni tečaj je dovršilo v 14. letih (radi vojne se niso otvorili tečaji v letih 1914/15 do inkluze 1919/20) 373 udeležnikov, od katerih se mnogi zelo odlikujejo kot organizatorji in delavci na zadružnem polju, kot člani načelstev in nadzorstev ter kot vodilni uradniki kreditnih in pridobitnih zdru-

Tekom vojne je priskočila trgovska šola na pomoč invalidom in je priredila zanje dva tečaja, v katerih je bila invalidom dana možnost, da se trgovsko izobrazijo in da si s pridobljenim znanjem služijo kruh. Oba tečaja je dovršilo 47 invalidov.

Ko so bile končane vojne grozote in smo z največjim navdušenjem pozdravili svojo novo državo, je med tolikimi drugimi zadevami stopilo z veliko silo v ospredje tudi vprašanje trgovskih strokovnih šol. Od svoje ustanovitve pa do leta 1919. je ostala namreč Slovenska trgovska šola v Ljubljani prvi pa tudi edini slovenski trgovskošolski zavod, ki novonastalim razmeram in potrebam ni mogel več zadostiti sam. Vsled tega je postala zadeva ustanovitve novih trgovskih šol nujna. V tem momentu se je pokazala zopet velika važnost Slovenske trgovske šole, ki je izorala ledino in je imela že desetletno prakso za seboj. Tedanji poverjenik za uk in bogočastje blagopokojni g. dr. Karel Verstovšek se je dobro zavedal, da bo Slovenska trgovska šola v Ljubljani matica vsega drugega trgovskega šolstva v Sloveniji in da bo napredek trgovskega šolstva najbolj zasiguran, če se opre na bogate izkušnje Slovenske trgovske šole. Ravnatelj g. Jos. Gogala je vsled tega imenoval referentom in nadzornikom za trgovsko šolstvo v Sloveniji in mu naročil, naj preštudira razmere in stavi predloge glede ustanovitve novih trgovskih šol. Hitro se je delalo takrat in kmalu je dozorel predlog, naj se ustanovi novi dvorazredni trgovski šoli v Mariboru in Novem mestu, nemška dvorazredna trgovska šola v Celju pa naj se preosnuje v slovensko. G. dr. Verstovšek je predlog v celnem obsegu sprejel in naročil g. Gogali, naj gre v imenovane kraje, ustanovi šole in poišče potrebno učiteljstvo, katero naj predlaga v imenovanje. Z veliko naglico je izvršil g. Gogala prevzeto nalogo in že s šolskim letom 1919/20 so delovale vse tri nove slovenske šole. Organizacijski statut in učni načrt, ki je veljal za ljubljansko šolo, se je uveljavil tudi za nove trgovske šole. Knjige, skripta in drugi učni pripomočki, ki so se uporabljali na ljub-

ljanski trgovski šoli, so se dali na razpolago novim trgovskim šolam, ki so vsled tega mogle takoj pričeti z delom. Ljubljanska trgovska šola se more zato smatrati kot matica dvorazrednih trgovskih šol v Sloveniji, ker, če bi nje ne bilo, bi bila pripravljala dela mnogo težavnejša in dolgotrajnejša in šole bi ne mogle tako hitro začeti z delom, kar pa je bilo nujno potrebno, ker so izpremenjene razmere zahtevale veliko število strokovno izobraženega trgovskega naraščaja.

S tem pa načrt g. Gogale še ni bil izčrpan. Kakor hitro so dvorazredne trgovske šole lepo funkcionirale, je predlagal g. dr. Verstovšku, naj se ustanovi v Ljubljani trgovska akademija in je svoj predlog utemeljil z novo nastalimi potrebami. Tudi ta predlog je g. poverjenik takoj akceptiral, nakar so se vršile ankete za ustanovitev trgovske akademije v Ljubljani, katerih se je udeleževal tudi g. Gogala, ki je imel glavni referat in katerega je anketa naprosila, naj izdela organizacijski statut in učni načrt. Tudi to delo je bilo hitro izvršeno in s šolskim letom 1920/21 se je že otvorila trgovska akademija v Ljubljani. Trgovska šola v Ljubljani je torej tudi pri ustanovitvi akademije v Ljubljani močno aktivno sodelovala, vsled česar se mora smatrati kot matica vsega slovenskega trgovskega šolstva.

Slovenska trgovska šola je posvetila po svojem ravnatelju g. Gogali pozornost tudi drugim trgovskim nadaljevalnim šolam. Ker se je pri inšpekciji pokazalo, da na mnogih trgovskih nadaljevalnih šolah poučujejo učitelji, ki nimajo potrebne strokovne izobrazbe, je Slovenska trgovska šola priredila ob počitnicah 1919. leta tečaj za učitelje na trgovskih nadaljevalnih šolah, katerega je vodil g. Gogala in so sodelovali učitelji Slovenske trgovske šole v Ljubljani. Učiteljstvo je rado žrtvovalo počitnice, ker se je zavedalo, da vrši važno organizatorično delo, ako izobrazi učitelje za trgovske nadaljevalne šole. Danes deluje mnogo voditeljev in učiteljev na trgovskih nadaljevalnih šolah, ki so dobili svojo trgovsko strokovno izobrazbo na Slovenski trgovski šoli v Ljubljani.

H koncu naj bo omenjena še nova organizatorična namera Državne trgovske šole v Ljubljani, ki hoče postati posredovalka — seveda brezplačna — za službe svojim absolventom in absolventinjam. Da se bo začrtani namen mogel dosegati, prosi šola vse absolvente in absolventinje, da vedno sproti obveščajo ravnateljstvo, kadar zvedo, da je kje kakšno mesto prazno, in da pri vsaki priliki priporočajo za sprejem v službo absolvente in absolventinje Državne trgovske šole v Ljubljani. Ker je gotovo, da se bodo imenovali (e) radi (e) odzvali (e) zgornjemu vabilu, se z veliko verjetnostjo pričakuje, da bo Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani z velikim uspehom dosegla tudi ta povsem socialni smoter.

Naredba glede prodaje soli na malo.

Ko sem prečital uvodnik v vašem cenj. listu z dne 5. t. m., v katerem razpravljate o novi naredbi monopolne uprave glede prodaje soli na malo, sem prišel do zaključka, da je vsaka naredba, katera se sedaj izda od naše vlade ali monopolne uprave, nov udarec za poslovni svet. Toda to ni udarec za trgovstvo samo radi tega, ker ne pripušča uredba nobenega zaslužka, ampak tudi radi tega, ker je malemu trgovcu v oddaljenih krajih nabavljanje soli na ta način nemogoče.

Navedem naj naslednji primer: Okraja Ormož in Ptuj imata skupno solno skladišče v Ptuj. Sol stane na licu mesta 2-40 Din za kg (kreška). Voznina iz Ptuja do Ormoža stane po železnici 10 par, do Središča še več. Dovoljeno prodajati pa je sol samo po 2-50 Din. Na ta način stane sol že loco postaja Ormož ali Središče toliko, kolikor znaša maksimirana cena. Naši mali trgovci naročajo navadno v Ormožu, kjer jim je najbližje, pri trgovcih na debelo vso specerijo in tudi sol. Po novem načinu to ne bo mogoče. Kdor bode hotel prodajati sol, ga bode ista stala več na kolodvor postavljen, kakor bode sploh za njo dobil, vznika iz Ormoža k Sv. Mi-

Ivan Hribar:

Moji spomini.

28./II. 1913.

35. Potres.

Veliki teden 1895. leta bilo je vobče lepo vreme. Posebno lepa sta bila veliki petek in velika sobota. Bilo je sicer hladno ali je krasno sijalo solnce. Vsled tega smo se bili namenili, da se veliko nedeljo zjutraj podamo na Šmarno gor. Prav po otročje smo se veselili tega izleta.

Veliko soboto zvečer šli smo zadovoljni spat, kar me ponoči prebudi neko čudno šumenje in rušenje, pokanje in škripanje. Postelja se je z mano vred vzdigovala tako, kakor da bi stala na valovih razburkane morja. Prvi trenutek sem spoznal, da je to potres in ostal sem resignovano v postelji, češ, sedaj je konec. V trenutku dozdevane neizogibnosti smrti pod ruševinami hiše ohranil sem menda zato mirno kri, ker mi je bila prešla zmožnost, da bi bil mislil kaj drugega. Toda v tem, ko so mi te misli blodile po glavi, preneha popisani prirodni pojav. Postelja je stala zopet mirno; iz sosedne sobe pa je priletela soproga in iz svoje sobe obe služkinji, vse tarnajoč in jokajoč. Jaz sem ležal še v postelji. Pogledal sem na na uro. Kazala je blizu pol 12. Šele ko so ženske prišle v sobo, vstal sem ter prižgal luč. In kaj se mi tu pokaže? Vsa soba je bila v prahu; po tleh in po pohištvu, pa so ležali celi kosi stropnega ometa. Na postelji mojega sina bilo je zgolje popolnoma pokrito z velikim, težkim kosom ometa, ki se je bil od stropa odlučil. Videl sem takoj, da bi bil oni, ki bi bil v tej postelji spal, pri priči mrtev in spomnil sem se s strahom, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi se bil sin pripeljal za velikonočne praznike domov.

Ženskam, ki so bile vse trde od strahu, dejal sem, naj se ne boje, češ, da je to hud potres, da ga je pa že konec. Spomnil sem se namreč teorije o potresu, po kateri je prvi sunek vedno najmočnejši. Z ulice se zasliši velik hrup in ker vse ženske zahtevajo, da odidemo takoj iz stanovanja, opozorim jih, naj vendar pomislijo, kako nepopolno so oblečene ter jim kategorično velim, naj se gredo napravljat. Sam pa sedem na posteljo ter se začnem prav mirno oblačiti. Šele ko so to videle, odšle so tudi one, da se oblečejo.

Morebiti je vse to, kar sem doslej povedal, trajalo tri minute. Kar naenkrat začutim nov hud potres. Tako močan sicer ne kakor prvi sunek, vendar pa še

95

dovolj, da strese dokaj že zrahljanega ometa s stropov. Služkinji ste zopet pridrveli v sobo in vse sile je bilo potreba, da sem ju prepričal, da ni nevarnosti za življenje in da naj se napravita, češ, da je vendar drugi sunek bil že slabši in, če bi se sedaj tudi še ponavljali kakšni novi sunki, da ne morejo napraviti nikake škode več. Čez kakih deset minut sem bil napravljen in zavil v zimsko obleko, kajti toplomer je kazal, da je zunaj občuten mraz. Odpravimo se torej na pobeg iz hiše. Ko pridemo do stopnjic, polasti se nas vseh groza, kajti vse so bile zabarikadovane z velikimi kosi ometa, opeke in kamenja. Ta pogled nas je še-le prav poučil, kaka nevarnost je visela nad Ljubljano.

Prisedši na ulico, našli smo polno begajočih in tarnajočih ljudi. Večina je bila nepopolno oblečena. Nekateri so bili zaviti samo v rjuhe, drugi v odeje, lako kakor so bili skočili iz postelje. Mi smo stopali sredi ulice ter smo bili namenjeni v »Zvezdo«, da pridemo iz nevarnosti. Našli smo že vso »Zvezdo« in ves Kongresni trg napolnjen z zbeganimi in obupanimi ljudmi. Razpravljali se je dogodek v posameznih gruclah in ljudje niti opazili niso, v kaki nevarnosti so, da se prehlade, ker so tako površno oblečeni. Nehal pa je tudi vsak narodnostni razloček: kakor bratje in sestre stali so poleg sebe Slovenci in Nemci. Poslednji so naenkrat čisto dobro slovenski znali, med njimi celo takšni, ki bi v navadnem življenju za nobeno ceno ne bili izpregovorili slovenske besede. Tudi je ponehal ves razloček med gospodo in posli, med bogatimi in siromaki. Vsi skupaj čutili so se kakor velika rodbina, katero je zadelo ogromno gorjé.

Hodil sem po »Zvezdi« gori in doli ter sem ljudi, ki so bili preslabo oblečeni, opozarjal, naj gredo domov ter naj si preskrbe zadostne obleke, da se ne prehlade. Zatrjeval sem jim, da po teoriji o potresu ni nikake nevarnosti več. Mnogi so me ubogali. Prišli so tudi srečno v stanovanja in se vrnili z obleko in ogrinjali zase in za svoje.

Po polnoči — ne vem, koliko je bila ura — stresla se je zemlja zopet jako hudo. Stal sem ravno sredi Kongresnega trga in nikdar ne bom pozabil občutka, ki sem ga takrat imel. Predno se je streslo, čulo se je neko bučanje, kot da bi prihajalo od silnega viharja iz daljave. Ko pa je zemlja zavalovila, zdelo se mi je, da slišim rožljanje močnih verig, ko da bijejo ob sebe debele železne plošče in ko da se tare kamenje. Bilo je to nekaj veličastno-grozneza. A kmalu je potresni sunek, ki je v »Zvezdi« zbrano prebivalstvo spravil v še večji strah in obup, ponehal.

Med tem sunkom ozrl sem se nehote proti gradu. Stal je trdno, ko prej.

Ker so ljudje povpraševali in med seboj ugibali, kako je neki drugod in ker so nekateri, ki so popadali na kolena in vzdigovali roke k molitvi, zatrjevali, da se bliža konec sveta, podal sem se na brzojavni urad, ki je takrat bil v Maličevi hiši v Knafljevi ulici. Nikdo si namreč tje kaj ni upal, kakor so sploh po novem sunku, ki sem ga ravnokar opisal, mnogi za trdno sklenili, da se ne vrnejo več v svoja domovanja. Bil sem zatorej prvi, ki je prišel na brzojavni urad. Ondi mi je službujoči uradnik — bil je to pokojni Josip Vrtovec — pripovedoval, da bi bil najraje zbežal, da pa je vendar smatral za svojo dolžnost vztrajati pri aparatu, pa naj se zgodi kar hoče. Dolgo ni mogel dobiti iz bližnjih krajev nikakih vesti. Sodil je, da zaradi tega, ker so dotični uradniki zbežali od aparatov. Sedaj pa mi je pravil, da so že jela prihajati od raznih krajev poročila in da je po teh vesteh soditi, da je bil v Celju še večji potres, kakor v Ljubljani. Kasneje se je seveda izvedelo, da je pri Celjanih strah imel zelo velike oči. Prišel sem s temi poročili nazaj v »Zvezdo« in bilo jih je mnogo, ki kar umeti niso mogli, da sem si upal poizvedovat na brzojavni urad.

Zemlja se je še naprej tresla, toda ti stresljaji so bili neznatni. Proti jutru nasvetoval sem zato soprog in služkinjama, da se vrnemo domov. Toda vse te niso hotele o tem ničesar slišati in udale so se še le, ko sem jim predložil, da se vselimo v ono sobo v pritličju, kjer smo imeli shranjeno razno šaro, ki se je redkeje rabila. Seveda smo bili tam v ravno taki nevarnosti, kakor bi bili v nadstropju, toda njim je bilo že v tolažbo, da so bližje vežnim vratom. Mogli smo torej naznaniti onim, katere smo srečavali, da se podajamo nazaj v hišo, ker pričakujemo, da se potres ne ponovi več in če se ponovi, da bo tako rahel, kakor ponoči. Mnogi so našemu primeru sledili ter se jeli vračati v stanovanja; večina jih je ostala zunaj in bi se nekateri za nobeno ceno ne bili hoteli vrniti domov. Le-ti so si dali pripeljati kočije, breake in podobne vozove tako, da ste kmalu v »Zvezdi« od spodnjega konca do nunske cerkve stali dve vrsti voz, v katerih so se naselili ljudje, se dobro zavili v obleke ter čakali, da pride po prestatnem strahu nad nje spanec. Takih voz je bilo na več krajih mesta. A tudi na druge načine so se ljudje nastanjevali. Tako na Mirju v velike kadi, ki so jih bili privzeli iz Jakopičeve zeljarije. Po cele rodbine stanovale so v tacih kadéh.

klavžu, Sv. Tomažu ali iz Središča k Sv. Bolfenku itd., kamor je nad 10 km, bode moral kriti iz lastnega žepa, za to že ne bode zaslužka. Da je pri soli še poleg tega najmanj 5% kalo, tega naša slavna monopolska uprava tudi ni vpoštevala.

Mi ne razumemo takega postopanja monopolne uprave, saj je za njo vendar irelevantno, ako dobi plačano svojo monopolno takso, na kak način se sol spravi v promet. Da pri tem predmetu že do sedaj noben trgovec skoraj ničesar ni zaslužil, je vsaj v našem srezu skrbela temeljito konkurenca. Jaz apeliram tem potom na Trgovsko-obrtno zbornico ter na Zvezo gremijev, da storita vse potrebne korake, da se pusti v detajlno prodajo sol prosto na tak način, kakor je bilo to do sedaj.

Ako pa bo to vse brezuspešno, pa ne preostane trgovini popolnoma ničesar drugo, kakor da se vsi združimo, dotični, ki so zaprosili za na drobno prodajo soli, kakor tudi tisti, ki še niso zaprosili, ter da za naprej kategorično odklanjamo vsako nadaljno prodajo soli. To je edina prava pot, ki bo delala monopolni upravi še velike neprijetnosti.

Naš kmet si je vedno kupil sol v neposredni bližini, pri svojem domačem trgovcu. Ako to vsi odklonimo, bode morala monopolna uprava napraviti toliko skladišč, da bode omogočeno oskrbeti ljudi s soljo, ker to trajno ne bode vzdržljivo in bode nadelo na kolosalen odpor prebivalstva, ako si bode posamezni viničar in posamezni delavec moral iti po en kilogram soli, brez katere ne more živeti, 5 do 6 ur daleč. In drugega izhoda ne bo, ako mi vsi odklanjamo pod temi pogoji prodajo soli na malo.

To bi potem tudi merodajnim faktorjem enkrat odprlo oči, da bi se vselej, preden se take naredbe izdajajo, čez učinek istih posvetovali z merodajnimi faktorji, kar se v naši državi nikdar ne zgodi. Kolikor čujem, je detajlna trgovina v bližnji Hrvaški glede te točke istega naziranja ter mislim, da se s primernimi koraki ta zadeva da še spraviti na tir, na katerem je bila do sedaj.

Ivan Veselič.

Trgovina.

Za izvoznike v Avstralijo. Angleško poslanstvo v Beogradu je obvestilo naše ministrstvo inostranih del, da se v zmišlu zakona, ki je v veljavi v Avstraliji, zahteva pri uvozu kateregakoli blaga v Avstralijo (bodisi, da se blago uvažuje iz Anglije ali z inozemstva) predložitev posebne fakture za vse uvoženo blago. Razen tega se zahteva za vsako količino uvoženega blaga tudi potrdilo o vredno-

sti (za blago angleškega izvora je priložiti tudi izpričevalo o izvoru). Po sporočilu angleškega poslanstva je blagu, ki izvira iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, priložiti vedno posebna faktura, kakor tudi uverjenje o vrednosti po vzorcu, ki je interesentom na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Na gornje se opozarjajo interesi za uvoz v Avstralijo.

Za izvoznike v Brazilijo. Brazilski konzulat v Beogradu opozarja, da odpravljajo naši izvozniki često svoje blago v Brazilijo brez konzularne fakture, ki se zahteva za vsako blagovno pošiljko. Vsled tega mora blago, ki dospe v Brazilijo brez take fakture, ležati po carinskih skladiščih dokler se predpisana faktura ne dobavi. Interesentom je formular za konzularno fakturo na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Vidiranje fakture izvrši brazilski konzulat v Beogradu in iznosi taksa za to od 126 do 200 Din za vsako fakturo.

Industrija.

Železo bo dražje. Kakor znano, obvladuje tudi jugoslovanski trg železa in železnega blaga srednjeevropski železarski kartel. Zdaj pa dobivajo trgovci poročila, v katerih se jim sporoča splošna podražitev železnega blaga. O izmeri podražitve še ni pravih vesti. To podražitev opravičujejo s tem, da so cene v Jugoslaviji še vedno pod pariteto svetovnega trga.

Denarstvo.

Kontrola inozemskih kreditov na Ogrskem. Ogrska vlada namerava poenostaviti inozemske kreditne transakcije ter ustanoviti centralni hipotekarni zavod. Finančno ministrstvo je izdelalo zakonski načrt, na podlagi katerega hoče kontrolirati vse inozemske kreditne transakcije.

Nov francoski denarni zavod. Pod vodstvom »Société Générale« in večjega števila skupin težke industrije so ustanovili v Parizu nov kreditni zavod pod imenom »Société Anonyme de Crédit Industriel Français« z delniško glavnico 50 milijonov frankov. Novi zavod ima nalogo, pridružene mu industrijske skupine preskrbovati s ceninimi dolgoročnimi krediti, kakor jih banke pri sedanjem položaju na francoskem denarnem trgu ne morejo dovoljevati.

Carina.

Bolgarija namerava zvišati carino. Bolgarija namerava zvišati carino oziroma preurediti carinsko tarifo. V to svrhu je imenovala finančno ministrstvo komisijo, ki to reformira. Carine naj se valorizirajo na predvojno višino. Predvsem hočejo zvišati carino na luksuzne izdelke, znižati pa na izdelke, ki se v Bolgariji ne izdelujejo, oziroma katerih uvoz je potreben.

Davki in takse.

Odmera dohodnine za leto 1928 v mestu Maribor. Izvlečki iz plačilnih nalogov o dohodnini za davčno leto 1928 za cenilni okraj Maribor mesto bodo razgrnjeni na vpogled davčnim zavezanecem od 14. do včevši 27. julija 1928 med uradnimi urami pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru v sobi šte. 67.

RAZNO.

Dolarsko posojilo mesta Zagreb. Zagrebški občinski svet se je obrnil z ozirom na okolščino, da inozemskega državnega posojila ni še tako kmalu pričakovati, na domače banke za kratkoročno posojilo, ki je potrebuje v svrhu raznih velikih investicij. Občinski svet je dobil dve ponudbi. Jugoslovanska eskomptna in hipotekarna banka je ponudila 400.000 dolarjev, t. j. 227 milijonov dinarjev plačilno anticipando za tri mesece po 7-75% obresti. Drugo ponudbo je stavilo Jugoslovansko bančno društvo in sicer 500.000 dolarjev, t. j. 284 milijona dinarjev, plačilno proti 8% nazaj. Ponudbe se glase v dolarjih, ker so bančni zavodi le posredovalci.

Ford ponuja zgradbo betonskih cest na Ogrskem. Ameriški Ford je predložil ogrski vladi predlog, izgraditi betonsko cesto od Budimpešte do Szegedina pod pogojem, da se ga oprosti carine na uvoz avtomobilov, ki jih prodaja po 400 dolarjev na obroke. Tako pogodbo ima Ford z Bolgarsko.

Se ameriško zlato za Francijo. 6. julija so naložili v Newyorku za 12 milijonov dolarjev zlata za Francijo Splošno so mislili, da je to zadnja pošiljka. Zdaj pa izvedo, da je pripravljenih še za 56 milijonov za Francijo, tako da bo znašala skupna vsota zlata, ki so ga izvozili od konca septembra v Francijo, 312 milijonov dolarjev.

TRŽNA POROČILA.

MARIBORSKE TRŽNE CENE OD 1. JULIJA 1928.

(V dinarjih.) Govedina 10—18, telecina 15—21-50, svinjina 15—22-50, drob 10—20, slanina 20—32, mast 26—28, prekajeno meso 22—32, gnjat 34—36, ovčje meso 12, kozličje meso 20—25, klobase 18—40, salame 70—72, konjina 5—8 za kilogram. Kože: konjske 150—200 komad, goveje 15—19-50, telečje 25—27, svinjske 10—11, gornje usnje 85—130, podplati 50—95 za kg. Perutnina 15—90, domači zajci 7—25 komad.

Mleko, maslo, sir, jajca: Mleko 2 do 2-50, smetana 10—12 liter, maslo 36 do 60, sir 35—80 za kg, sirček 3—6, jajca 1—1-25 komad.

Pijače: vino novo 12—15, staro 16 do 25, pivo 9-50, žganje 30—40, sadjevec 35—5 za liter.

Kruh: Beli 6-50, črni 6-20 kg, žemlje 4 in pol dkg 0-50 komad.

Sadje: Črešnje 5—8, marelice 32, bruske 36, datelji 48—60, orehi 36, mak 16—18.

Špecerijsko blago: Kava I. 60—75, II. 45—55, pražena I. 82—100, II. 52 do 70, čaj 100—120, sol 2-75—3, poper 75, paprika 50—70, marmelada 25—32, med 25—30, sladkor 14—16, riž 6—10 za kg, kis 2—6, olje bučno in olivno 20—22 za kilogram.

Žito: Pšenica 4, rž 3-75, ječmen, oves, koruza, proso 3-50, fižol 4-50—6, grah 14, leča 12 za kg.

Mlevski izdelki: Pšenična moka 4 do 5-75, ržena moka 5-25—5-50, ječmen 6 do 12, otrobi 2-25—2-50, koruzna moka 3-50, koruzni zdrob 4-50—5, pšenični zdrob 6, ajdova moka 6-50—7-50 za kg.

Krma: Seno 70—90, slama 50—60 za 100 kg.

Kurivo: Drva trda 140—150, mehka 105—120 za kubični meter, premog trboveljski 43—50, velenjski 26—28 za 100 kilogramov. oglje 2, koks 0-75—1, karbid 7, sveče 32 za kg, petrolej 7, bencin 10 liter.

Zelenjava: Solata 0-25—1-50, karfiol 2 do 6, kumarce 2—8, kolerabe 0-50 do 1 za komad, kiselje 4, hren 5—8, krompir pozni 1—1-25, zgodnji 4, čebula 4—5, česen 8—12, fižol v stročju 10—14, zelena paprika 20, paradižniki 16, zelje 6 za kilogram, špargeljni 8—10 za šopek.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. julija t. l. ponudbe glede dobave ksyolita in klingerjevih plošč ter glede položitve hrastovih parketnih desčic. Saobračajno-komercijelno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. julija t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg bukovega oglja; do 18. julija t. l. glede oddaje knjig v vezavo; do 19. julija t. l. glede dobave dvokolesnih lesenih vozičkov in samokolnic; do 20. julija t. l. glede dobave kaučukovih žigov in lesenih skledic za denar. — Mašinsko odeljenje Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 17. julija t. l. glede dobave kaučukovega materiala; do 18. julija t. l. glede dobave trtnih vrvic in surovega sukanca. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 13. julija t. l. ponudbe glede dobave zidne ure za električno centralo. Predmetni oglasi z natančnimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. Dne 21. julija t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 2200 kg alevne paprike. — Pogoji so na vpogled pri omenjeni Intendanturi.

Za jugoslovanski patent št. 2726 od 1. marca 1924 na:

»Postopanje za redukcijo, čiščenje in aglomeracijo kovinskih oksidov«

(»Vorrichtung zur Reduktion, Reinigung und Anreicherung von Metall-oxiden«) se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenj. ponudbe na ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1.

prodaja samo na debelo

PREMOG tu- in inozemski za industrije in domačo kurjavo, **KOVAŠKI** **PREMOG** vseh vrst, **KOKS**, livarski, plavžarski, plinski, **BRIKETE**.

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!

Pristni in pravi **Kavčičev** pristni in pravi

Rastlinski želodčni liker

znan in preizkušen kot zanesljivo domače zdravilo je nad 20 let izdeluje in dobavlja

EDINOLE

Rastlinska destilacija »FLORIAN« (Izdolovalec Edmund Kavčič) družba z o. z. v Ljubljani Gospodarska cesta št. 13 (Kolizej)

Vaša pristna steklenica je opremljena z originalnim podpisom: Za pristnost jamči: *Edmund Kavčič* Varnost se ponaredi, ki se prodajajo namesto pristnega Kavčičevega »Floriana«!

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno

RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

ceniki na razpolago!

Veletrgovina

kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna posrežba!

Zahtevajte ceniki!

TISKARNA MERKUR

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, poselnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. ŠT. 2582.

LJUBLJANA GREGORČIČEVA 23